

ÅRSRAPPORT 2007

ROSA

(reetablering, oppholdssteder, sikkerhet, assistanse)

**Bistand og trygge
oppholdssteder til kvinner
utsatt for menneskehandel**

www.rosa-help.no

INNLEDNING	4
INFORMASJON OG NETTVERKSARBEID	7
INNLEGG/FOREDRAG	7
<i>Foredrag nasjonalt</i>	7
<i>Foredrag internasjonalt.....</i>	8
<i>Møter.....</i>	8
<i>Referansegrupper.....</i>	9
<i>Internasjonale kontakter.....</i>	9
BESØK PÅ PROSJEKTET	10
MEDIEHENVENDELSER	11
VIDEREUTDANNELSE.....	13
SAMARBEID MED ANDRE INSTANSER.....	14
<i>ROSA og politiet</i>	14
<i>ROSA og KOM prosjektet.....</i>	15
<i>ROSA og ADORA.....</i>	15
<i>ROSA og LO.....</i>	16
INFORMASJONSMATERIELL	17
KOMMENTERT STATISTIKK FOR 2007	19
TELEFONHENVENDELSER	19
ÅRSAK TIL TELEFONHENVENDELSEN	21
REGISTRERT NASJONALITET PÅ PERSONER VED TELEFONHENVENDELSER	23
ANTALL KVINNER HENVIST TIL TRYGT BOSTED	24
FORHOLDET MELLOM ANTALL HENVENDELSER OG MOTTATT TILBUD OM TRYGT BOSTED	25
<i>Årsakene til at kvinner ikke tar i mot hjelp</i>	26
ALDER PÅ KVINNENE SOM TOK I MOT BISTAND.....	27
NASJONALITET PÅ KVINNER SOM HAR FÅTT BISTAND.....	28
HVEM HENVISTE KVINNENE	29
ANTALLET I ROSA PROSJEKTET PER 31.12.2007	30
BOTID FOR HELE PROSJEKTPERIODEN	31
OPPHOLDSSTATUS VED INNTAK	32
OPPHOLDSSTATUS ETTER INNTAK	33
ANTALL ANMELDELSER TIL POLITIET.....	34
SAMTALER PÅ KONTORET.....	35
RETUR	35
HELSE	36
UTGIFTER.....	36

INNLEDNING

FN-konvensjonen mot grenseoverskridende organisert kriminalitet og tilleggsprotokollen om menneskehandel, Palermoprotokollen, ble vedtatt i desember 2000. Konvensjonen trådte i kraft i 2003 og ble samme år ratifisert av Norge. Formålet med Palermoprotokollen er å forebygge og bekjempe menneskehandel, spesielt handel med kvinner og barn, samt beskytte ofrene med full respekt for deres menneskelige rettigheter. Protokollen etablerer et juridisk samarbeid over landegrenser og møter den globale menneskehandelen med en global reaksjon.

I tråd med Palermoprotokollen som Norge har ratifisert, lanserte regjeringen den første handlingsplanen mot handel med kvinner og barn i 2003. Gjennom protokollen har Norge forpliktet seg til å gi ofre for menneskehandel bistand og beskyttelse. Dette er bakgrunnen for at ROSA-prosjektet (reetablering, oppholdssteder, sikkerhet og assistanse) ble opprettet 1. januar 2005. Etter søknad ble Krisesentersekretariatet i Norge gitt mandat av Justis- og politidepartementet til å gjennomføre prosjektet, i første omgang for ett år.

For å sikre kontinuiteten i arbeidet la regjeringen fram handlingsplan nr. 2 høsten 2005. (Handlingsplan mot menneskehandel (2005-2008)). I handlingsplanen ble det lagt opp til en forlengelse av ROSA-prosjektet ut 2007 (ev. 2008).

I desember 2006 la ny regjering fram handlingsplan nr. 3 med nye tiltak mot menneskehandel. Handlingsplanen mot menneskehandel legger til rette for en koordinert og samordnet innsats for å stoppe handelen med mennesker og for å sikre ofrene bistand og beskyttelse.

2. november 2007 signerte Norge Europarådskonvensjonen mot menneskehandel av 3.mai 2005, om tiltak mot menneskehandel. Konvensjonen trådte i kraft 1.februar 2008. Norge har nå ratifisert konvensjonen og blir statspart 1. mai 2008. I den forbindelse opprettes det et uavhengig overvåkingsorgan kalt "GRETA" som skal påse at statene oppfyller sine forpliktelser i henhold til konvensjonen. Norge vil arbeide for å få med en representant i organet når det trer i funksjon innen 1. februar 2009.

ROSA-prosjektet har nå bistått ofre for menneskehandel i tre år, i henhold til formålet som er å sikre utsatte kvinner trygge oppholdssteder med tilgang til nødvendig bistand og informasjon. I tillegg veileder og informerer ROSA de ansatte på krisesentrene. Gjennom prosjektperioden har interessen for ROSA-prosjektet og menneskehandel generelt gradvis økt, noe som igjen har medført økt arbeidspress. Parallelt er det en pågang av forespørsler om møter og informasjon fra og om prosjektet, både fra statlige og kommunale institusjoner, frivillige organisasjoner, enkeltpersoner (studenter, forskere) nasjonalt og internasjonalt.

Da prosjektet startet opp i januar 2005 var det kun en prosjektkoordinator i 100 prosent stilling. Underveis i prosjektperioden har pågangen med henvendelser på telefon, mail og direkte på kontoret økt sakte og sikkert, og synliggjort et behov for nok en stilling. I mai 2006 fant Krisesentersekretariatet det nødvendig å styrke ROSA med en 60 prosent stilling for å kunne utføre og følge opp alle henvendelsene. Erfaringen fra året viser tydelig et behov for å opprette to 100 prosent stillinger i ROSA, for å kunne rekke over møtevirksomhet, informasjonsarbeid, oppfølging av saker, oppfølging av ROSA brukere, ansatte på krisesentrene, betjening av den døgnåpne telefonen, delta på møter, rapportering til UDI, regninger/økonomisk oversikt og å ta i mot nye kvinner.

Krisesentersekretariatet, som administrerer prosjektet, vedtok fra 1. januar 2008 at ROSA skal betjenes av to personer i 100 prosent stilling. Årsrapporten vil dokumentere og synliggjøre dette behovet for utvidelse mer detaljert. I tillegg til arbeidsmengden, ser Krisesentersekretariatets styre at behovet for to hele stillinger i ROSA gjør prosjektet mindre sårbart med tanke på sykdom og arbeid utenfor kontoret (foredrag, kurs, konferanser, oppfølging, møter og prosjekter). Valget med å utvide ROSA har også sammenheng med at Krisesentersekretariatets styre mener at arbeidsmiljøloven ikke skal brytes regelmessig, men kun unntaksvis.

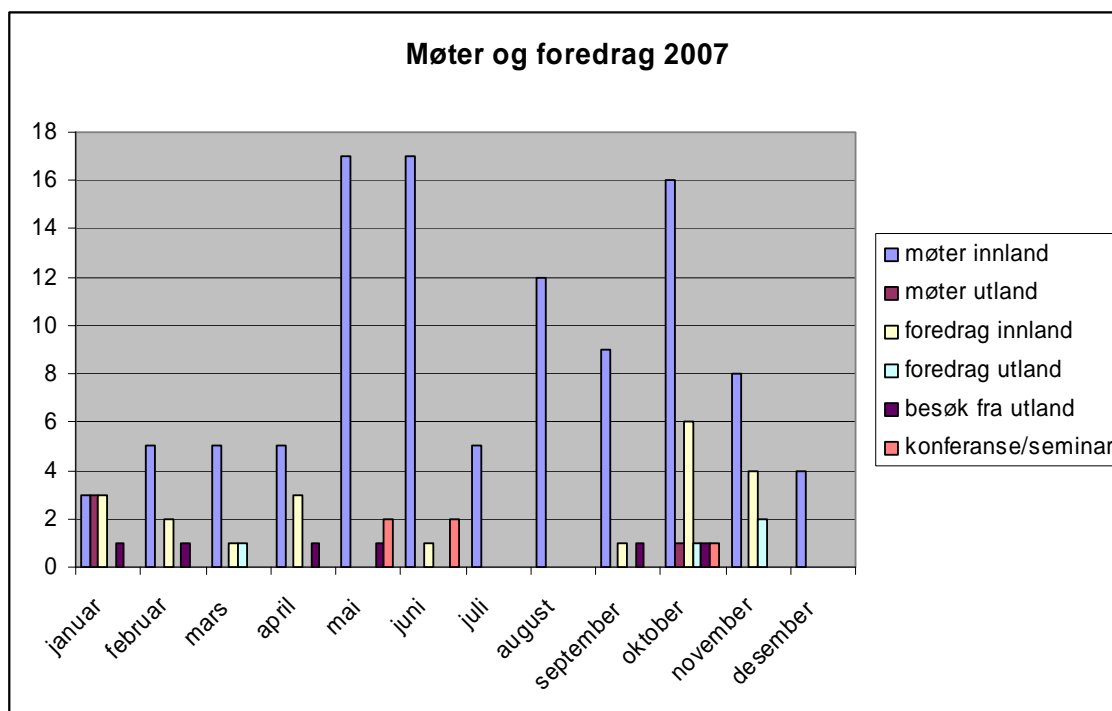
Erfaringene fra ROSA-prosjektet synliggjør nye utfordringer i arbeidet med utsatte for menneskehandel. Fortsatt er det slik at både kvinnene og helperne etterlyser en større grad av forutsigbarhet i arbeidet med å yte hjelp. Dette er tilbakemeldinger som viser at bistands og beskyttelseskjeden er i bevegelse og går i riktig retning, men at den fortsatt ikke er å regne som "helhetlig" med etablerte rutiner. Arbeidet med å hjelpe kvinner utsatt for menneskehandel, både nasjonalt og internasjonalt, gir hjelpeapparatet nyttige erfaringer,

samtidig som store mangler i systemet avdekkes. Dette er utfordringer som over tid bør få betydning for den politiske utformingen av hjelpetiltakene.

For å vurdere hvorvidt ROSA skal fortsette i den formen den er i dag, har Justisdepartementet satt i gang en evaluering av prosjektet. NTNU i Trondheim har fått i oppdrag å utføre arbeidet som ble i gangsett november 2007, Rapporten skal legges frem for Justisdepartementet i slutten av april 2008.

INFORMASJON OG NETTVERKSARBEID

Dette er en oversikt som skal illustrere møte- og foredragsaktiviteten i 2007. Den totale oversikten over aktiviteter i ROSA lar seg best beskrive om en ser dette diagrammet i sammenheng med figuren (side?) over antall henvendelser på mobiltelefonene og kontortelefonene, da disse besvares parallelt.

Figur 1

Innlegg/foredrag

ROSA har gjennomført i overkant av 25 foredrag/innlegg både for offentlige myndigheter og frivillige organisasjoner/foreninger nasjonalt og internasjonalt. I tillegg kommer innlegg utenom ordinær arbeidstid hos en rekke lokale foreninger/organisasjoner, så som Soroptimistene og Innerweel.

Foredrag nasjonalt

Nasjonalt har ROSA blant annet holdt foredrag for offentlige delegasjoner fra Vietnam og Indonesia i forbindelse med besøk til Utenriksdepartementet (UD) og deres arrangement

Menneskerettighetsdialogene (MR dialogene). Andre arrangementer er Den internasjonale studentfestivalen i Trondheim (ISFIT), internseminar ved utvisningsenheten i Utlendingsdirektoratet (UDI) og heldagskonferanse i regi av Kriminalitetsforebyggende råd (KRÅD).

Videre arrangerer ROSA også to egne todagers konferanser for de 16 krisesentre som tar i mot ofre for menneskehandel. ROSA har og deltatt ved to storbykonferanser mot menneskehandel i henholdsvis Bergen og Tromsø i regi av nevnte politidistriktene.

Foredrag internasjonalt

Når det gjelder foredrag i utlandet har ROSA hatt innlegg for Baltic Sea Countries Cooperation (BSCC) i Kaunas i Litauen, European Womens Lobby (EWL) i Vilnius i Litauen og ved en krisesenterkonferanse med deltagere fra krisesentre og to departementer i Tallin og *Kaukas*, Estland.

Møter

Møtevirksomheten til ROSA omhandler enkeltmøter med og om kvinner i prosjektet, samt ulike statlige og kommunale referanse- og ressursgrupper. Når det gjelder møtevirksomhet i forbindelse med enkelte kvinner i prosjektet, kan dette være i forbindelse med saker som er under etterforskning, eller å bistå krisesentre som opplever vanskeligheter i forhold til brukeren. Andre enkeltmøter om og med kvinnene gjelder også møter med sosialkontor, de oppsøkende prostitusjonsgruppene, utlendingsmyndigheter, bosettingsmyndigheter, offentlige kontorer og private organisasjoner. Ved et tilfelle deltok ROSA også på møter i et naboland i forbindelse med oppfølging av en kvinne i prosjektet.

Nytt for 2007 er møtevirksomhet og ren praktisk bistand til personer utsatt for menneskehandel som av ulike årsaker *ikke* faller innenfor ROSA sitt tilbud. Dette er menn, kvinner som ikke klarer å bo på et krisesenter, noe som betyr at personen ikke har en kontaktperson som kan følge de opp. ROSA har da fungert som kontaktperson i en overgangsperiode og bistått personene ved flytting til sosialkontorets boligtilbud, utbetaling av livsopphold, advokatbesøk og legebesøk.

Vår erfaring er at møtevirksomhet, deltakelse i referanse- og ressursgrupper og foredragsvirksomhet tar mye av tiden. I tillegg har vi hatt nye utfordringer ved å måtte være særlig operative. Vi anser allikevel utadrettet virksomhet som en viktig del av jobben, bl.a. i forhold til å spre informasjon samt være oppdatert på feltet.

Referansegrupper

ROSA er representert i referansegruppen for prosjektet <http://www.sexhandel.no> som drives av Reform – ressurscenter for menn, som er et tiltak i Regjeringens handlingsplan mot menneskehandel. Nettstedet, som betjenes av Reforms rådgivere, er finansiert av Barne- og likestillingsdepartementet (BLD). Dette er et diskusjonsforum for de som kjøper sex, potensielle sexkjøpere og allmennheten generelt. Nettstedet tilbyr også en nettbasert rådgivningstjeneste for de som ønsker samtale.

ROSA er representert i Koordineringsenheten for menneskehandel i Politidirektoratet, KOM, sammen med flere organisasjoner som arbeider med og mot menneskehandel. Formålet med referansegruppen er å gi rask og direkte tilbakemelding til de ansvarlige myndigheter i departementet. Referater fra referansegruppen er unntatt offentlighet og sendes fortløpende direkte til en interdepartemental gruppe i menneskehandelsaker.

Nytt for 2007 er at ROSA har valgt å delta i ressursgruppemøte for kvinner i prosjektet som er innvilget opphold. I disse bosettingsprosessene opptrer ROSA kun som støttekontakt i møte med Integrasjons og mangfoldsdirektoratet (IMDI), sosialkontor, bydelsansvarlige, skoler og leger. En annen side ved denne deltagelsen er å observere hvordan livet kan arte seg for den enkelte kvinne etter å ha levd beskyttet i regi av ROSA.

Internasjonale kontakter

ROSA ser at kontakt med andre hjelpeorganisasjoner i andre land er viktig for å utveksle kunnskap, informasjon, erfaringer og å bistå hverandre på tvers av grensene om nødvendig. Det globale aspektet ved denne formen for kriminalitet nødvendiggjør at man kjenner til hverandre og vet hvem man skal kontakte ved behov. Dette kan være aktuelt i saker hvor kvinner returneres til hjemlandet eller første asylland. For å kunne gi god nok informasjon til

kvinnene, er det viktig at vi har relevant kunnskap om hvilke tiltak som finnes i de respektive land. Det er også viktig å delta i internasjonalt samarbeid som forsøker å bygge strukturer, rutiner og fremme rettigheter for ofre for menneskehandel uavhengig av deres nasjonalitet.

Nordisk/baltisk pilotprosjekt

Norge har siden 2003 deltatt aktivt i den nordisk-baltiske arbeidsgruppen på statssekretærnivå mot menneskehandel. Gruppen ble opprettet på initiativ fra daværende svenske utenriksminister Anna Lind. Sverige innehar sekretariatsfunksjonen. Gruppen har en viktig funksjon når det gjelder å få til en felles tilnærming om hvordan handelen med kvinner og barn i vår region kan bekjempes gjennom utveksling av erfaringer og ”best practices”. Etter norsk initiativ ble det besluttet å sette i gang et regionalt samarbeid for retur og rehabilitering for ofre for menneskehandel. Målsettingen er å bygge opp nettverksstrukturer og institusjonell kapasitet for å sikre trygg retur og reintegreringstiltak i hjemlandet for kvinner utsatt for menneskehandel.

European Women’s Lobby (EWL) har fått i oppgave å koordinere prosjektet som forventes å løpe fram til september 2008. Det er etablert nasjonale koordineringsgrupper på 3 personer i hvert av de 8 deltakende land. Prosjektkoordinator i ROSA deltar i koordineringsgruppa sammen med Mildrid Mikkelsen fra FOKUS og Jan Austad fra Justis- og politidepartementet. Koordineringsgruppene skal være pådrivere for å identifisere og forbedre nasjonale tiltak, samt være med og bidra til at det etableres krisesentre/institusjoner for kvinner utsatt for menneskehandel i de baltiske land. Dette arbeidet skal gjøres i samarbeid med andre aktører som kan tenkes å komme i kontakt med kvinner utsatt for menneskehandel.
i gruppa.

Besøk på prosjektet

I 2007 har ROSA formelt hatt åtte prosjektbesøk, både av innenlandske og utenlandske frivillige organisasjoner og offentlige myndigheter. I januar kom det en gruppe på seks personer fra krisesenterorganisasjonen ROKS fra Sverige, under ledelse av Eva Engman. I februar kom en gruppe på syv personer fra krisesentre i Estland under ledelse av Eha Reitelman. I mars kom en gruppe fra et krisesenter på Østlandet. I april kom det en gruppe fra ulike departementer i Latvia. I mai kom det besøk av fire personer fra en prostitusjonsgruppe i Finland. I juni kom statssekretær Astrid Aas Hansen for å se nærmere på arbeidet ROSA

utøver. I september kom det en gruppe fra Marta senteret, som er et krisesenter i Latvia. I oktober kom det en gruppe på tre personer fra et krisesenter i Monte Negro.

Besøk på prosjektet tar forholdsvis mye av vår tid, spesielt om vi blir bedt om å utarbeide program for grupper som ønsker å vite mer om Norges bistand til ofre for menneskehandel. På tross av tidsbruken, anser vi det som både nyttig og viktig å utveksle erfaringer på feltet.

Mediehenveler

Mange journalister henvender seg og ønsker å snakke med et "ekte offer" og dette medfører noen etiske problemstillinger. Vi ser på den ene siden informasjonsverdien i at flere kjenner til prosjektet og kan henvende seg som følge av kunnskap om ROSA. Samtidig vet vi at, av de kvinnene som har stilt opp til intervju er det varierende reaksjoner på dette. Noen er helt klare på at de ikke ønsker å stille opp, mens andre kan føle seg smigret over henvendelsen og er positive til å bli intervjuet. Deretter kommer det for noen en reaksjon på det å se seg selv på trykk da de er engstelige for å bli gjenkjent selv om de er tildekket. Andre opplever selve intervjusituasjon som belastende med tilbakekall av vonde minner som de helst ønsker å glemme. Det er ROSA sin oppgave å beskytte kvinnene. Det er derfor viktig at vi aldri legger press på kvinnene for å få de til å stille opp til intervjuer. ROSA er ikke negative til slike henvendelser fra journalister, men ber om forståelse for at hensynet til kvinnene kommer før alt annet.

ROSA i media

Retriever Analyse er et medieovervåkingsprogram som Krisesentersekretariatet abonnerer på. Tallene i deres arkiv for 2007 viser at på søkeordene **ROSA prosjektet + menneskehandel**, og **Unni Kiil** så har prosjektet vært omtalt 233 ganger både i papiraviser og nettaviser i løpet av året. Analysen viser at det var særlig oppmerksomhet i periodene mai/ juni og oktober/november, noe som kan knyttes til to store politiaksjoner mot prostitusjonsmiljøet i samme periode.

Andre henvendelser til prosjektet

Det er stor interesse for menneskehandel i media, noe som også skaper økende interesse for temaet blant forskere, studenter og skoleelever som ønsker å fokusere på dette i sine studieprosjekter. Vi har derfor hatt flere besøk av enkeltpersoner som ønsker intervju med ansatte i ROSA. Et av prosjektene som besøkte ROSA var HUMPRO-studentprosjekt ved Universitetet i Oslo. Fire studenter fikk på oppdrag av NIKK (Nordisk institutt for kvinne- og kjønnsforskning) jobben med å kartlegge perspektiver og oppfatninger om prostitusjon og menneskehandel i dag. Deres prosjekt har intervjuet flere fagfolk og politikere. Studentene ønsket å presentere ulike perspektiver og funn fra intervjuer og medieundersøkelser, for så å redegjøre for metodiske utfordringer i prosjektet. Prosjektet er et pilotprosjekt til forskningsprosjektet "Prostitusjon i Norden" som likestillingsministrene i Norden har tatt initiativ til, som skal utføres av NIKK.

Prosjekt "Kvinner i menneskehandelen"

Helse og Rehabilitering har etter søknad fra Krisesentersekretariatet innvilget kr. 855.800,- til prosjektet "Kvinner i menneskehandelen". Målet er å dokumentere situasjonen til kvinner i Norge som har blitt utsatt for menneskehandel ut ifra deres egne erfaringer. Funnene kan være retningsgivende for tiltak som har rehabilitering og bedre levevilkår til formål. Det vil si for de helsemessige, rettslige og sosiale tiltak som kvinnene møter i Norge.

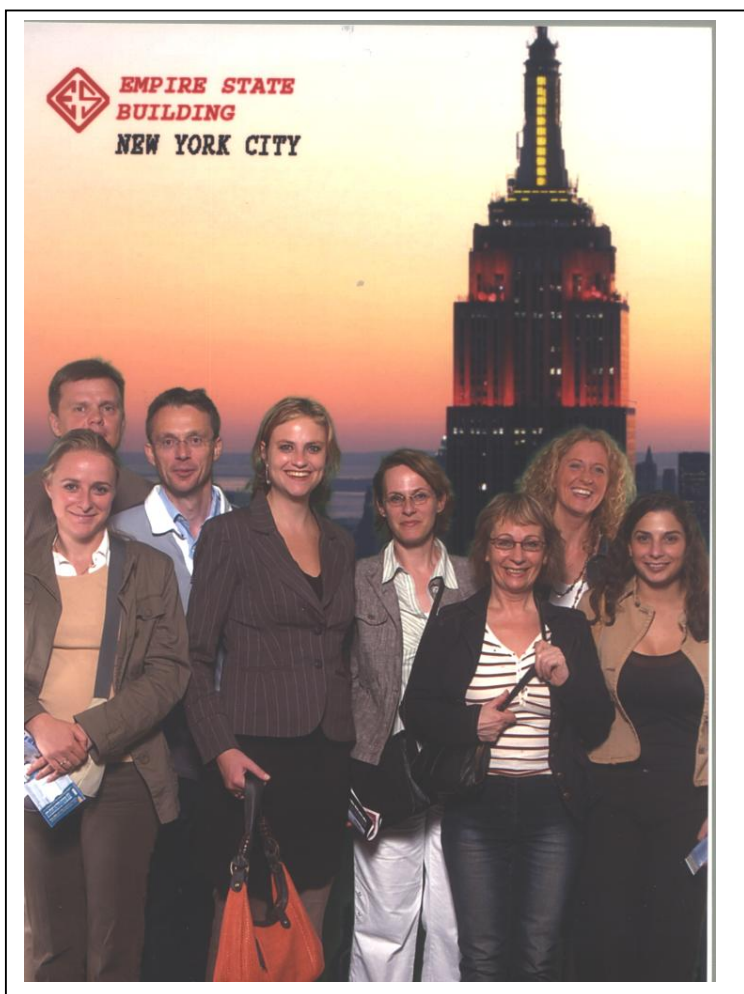
Prosjektet skal gjennomføres i samarbeid med Informasjons- og dokumentasjonssenter for kvinne- og kjønnsforskning (KILDEN).

Prosjektet hadde oppstart i 2007 og vil avsluttes i løpet av 2008.

ROSA er stort sett positive til henvendelser fra studenter og forskere, da vi håper det vil bidra til bevisstgjøring om alle utfordringene som berører menneskehandeltematikken.

Videreutdannelse

Fra 4.- 23. juni 2007 deltok prosjektkoordinator Unni Kiil på ”The International Visitor Leadership Program combating trafficking in persons” i USA. De som deltok i programmet var alle blitt invitert av en amerikansk ambassade, og Unni Kiil ble invitert til å delta av den amerikanske ambassaden i Oslo.

Bildet viser personer fra hele Europa som deltok på The International Visitor Leadership Program combating trafficking in persons. Prosjektleder Unni Kiil nummer tre fra høyre.

Det er U.S.Department of State’s Bureau of Educational and Cultural Affairs og Office of International Visitors er underlagt Mutual Educational and Cultural Exchange Act of 1961 som har ansvaret for ”The International Visitor Leadership Program combating trafficking in persons”. Formålet med programmet er å øke den felles forståelsen gjennom kommunikasjon på det personlige og profesjonelle nivået. Deltagerne er hvert år etablerte eller potensielle utenlandske ledere i departementer, politikken, media, utdannelse, forskning, arbeidsforhold

og andre nøkkelområder. Deltagerne velges ut av de amerikanske ambassadene i og inviteres til å møte og rådføre seg med sine profesjonelle kolleger, få informasjon fra NGO'er og oppleve U.S.A med egne øyne.

Samarbeid med andre instanser

ROSA og politiet

I løpet av 2007 har stadig flere i politiet blitt kjent med ROSA prosjektet og hva vi kan tilby kvinner utsatt for menneskehandel. Dette skyldes i hovedsak økt fokus på menneskehandel gjennom undervisning av politibetjenter over hele landet utført av prosjektleder ved Koordineringsenheten for Menneskehandel (KOM). ROSA har deltatt på storbykonferanser i regi av politiet og fortalt om ROSA sitt tilbud til kvinner som er utsatt. Videre er det flere lokale politidistrikt som gjennom samarbeid med ROSA i konkrete saker har fått mer kunnskap om tilbudet.

ROSA opplever at samarbeidet med politiet fungerer meget godt. STOP- prosjektet er en prosjektgruppe innen avdelingen for organisert kriminalitet som ROSA jobber tett med. Vi erfarer også at Politiets Utlendingsenhet, som møter kvinner under politiaksjoner, eller på gata uten legale oppholdspapirer tar kontakt med ROSA om de mistenker at kvinnen kan være utsatt for menneskehandel. ROSA har også hatt god kontakt med politi i andre store byer enn Oslo i forbindelse med menneskehandelsaker.

Allikevel ser vi fortsatt et behov for å avklare rutiner for samarbeidet i saker hvor kvinnene har anmeldt bakmenn og skal vitne, for bedre å finne ut av roller og ansvar. Noen ganger vil det være nødvendig å trekke andre aktører inn i arbeidet, for eksempel immigrasjonsmyndighetene, sosial-/flyktningkontor, helsearbeidere, og det lokale krisesenteret.

ROSA og KOM prosjektet

KOM prosjektet står for Koordineringsenheten for ofre for menneskehandel og er lokalisert hos Politidirektoratet. KOM prosjektets rolle som overordnet koordinator og informasjonsformidler er svært viktig for å lette arbeidet ROSA gjør. Vi ser at enkelterfaringer vi gjør i det praktiske arbeidet, kan løses lokalt med assistanse fra KOM. Tilsvarende ser vi at større problemstillinger som må behandles på et høyere nivå, kan presenteres gjennom den myndigheten KOM representerer for politikere og relevante departementer og direktorater.

ROSA og ADORA

ROSA søkte i samarbeid med TL-design om midler fra Sosial og helsedirektoratet for å utarbeide et prosjekt kalt Adora-prosjektet. Dette er et prosjekt som tilbyr kvinner i ROSA utdanning i negledesign og make-up ved Tone Lise Akademiet AS i Oslo. Det å lære et håndverk og få diplom for gjennomført utdanning er et ledd i tanken om en verdig retur for kvinner som må returnere. Utdannelsen er bygget opp i 6 måneders moduler, med skole og praksis hver dag. Etter en deleksamen kan kvinnene søke om å få fortsette på neste modul. Dette er tilpasset kvinnenes oppholdsstatus. Etter endt utdanning får kvinnene en koffert med utstyr verdt 5000 kroner, noe som åpner opp for muligheten til å starte sin egen bedrift. I tillegg får kvinnene praktisert norsk gjennom sin praksisperiode og ved å delta i samarbeidet med andre studenter på skolen.

Sosial og helsedirektoratet innvilget midler slik at første del av prosjektet kunne starte opp i juli 2007. De første studentene har nå i november avlagt sin første teoretiske og praktiske prøve. Resultatet viser at ingen av kvinnene har skulket en eneste dag og alle har bestått med høye poengsummer. Dette gjelder også kvinner som bor utenfor Oslo med lang reise. Flere av kvinnene snakker og skriver allerede relativt godt norsk og har fått tilbake troen på at de mestrer noe. I tillegg til den utrolige gleden kvinnene utviser ved en bestått eksamen, må dette anses å være en stor suksess.

ROSA og LO

Kronerulling for prostituerte

Den 27. juni 2007 startet fagbevegelsen en pengeinnsamling for å hjelpe kvinnene i ROSA, til å skaffe det mest nødvendige. LO mener at Regjeringens handlingsplan mot menneskehandel er mangelfull, blant annet når det gjelder økonomien til kvinnene som er utsatt. I påvente av at disse hullene tettes, slik at kvinnene får et verdig tilbud, ønsker LO å bidra med et solidarisk nødtiltak.

De som vil bidra til kronerulling kan klikke seg inn på LOs nettsider og signere på kampanjen. For hver underskrift, gir LO to kroner til ROSA. Ofte eier de ikke mer enn det de går og står i når de kommer til krisesenteret LO utfordrer derfor Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) og Handels- og Servicenæringens hovedorganisasjon (HSH) til å komme med bidrag. LO håper at NHO kan gi pengestøtte direkte til organisasjonen, og at HSH vil være med å gi disse kvinnene en startpakke. En startpakke inneholder det mest akutte ofrene trenger, som klær, sko og toalettsaker.

ROSA OG SOROPTIMISTENE

Soroptimistene i Norge har vært aktive når det gjelder å etterspørre foredrag og informasjon fra ROSA. Prosjektkoordinator har hatt innlegg i flere lokale foreninger av Soroptimistene, samt på et fellesseminar i Oslo. Før juli arrangerte de en mannequin oppvisning hvor overskuddet gikk til ROSA. Videre har de utstyrt prosjektet med en del ryggsekker fulle av utstyr (hygieneartikler, t-skjorter, undertøy etc.) som en slags startpakke for nye kvinner som kommer inn i prosjektet. De har uttrykt fortsatt ønske om levering av slike startpakker i framtida, noe vi (og kvinnene) setter umåtelig pris på.

Informasjonsmateriell

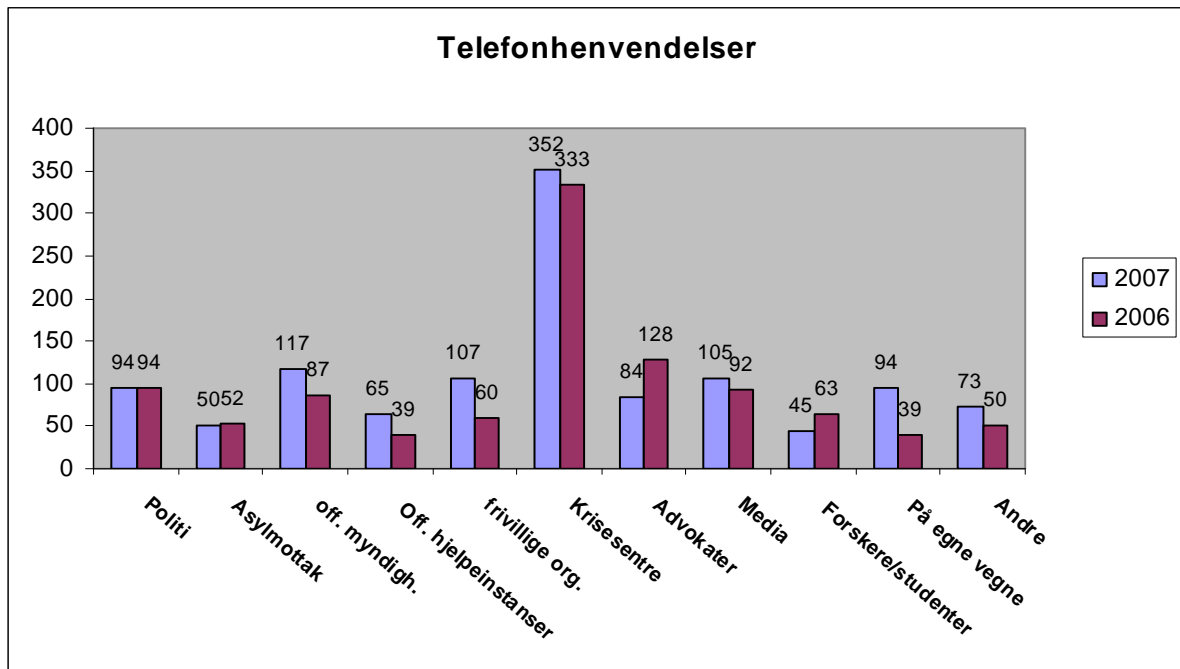
ROSA har sett at det er viktig å informere om prosjektet og hvilken type hjelp vi kan tilby ofre for menneskehandel. I den forbindelse fant ROSA og Krisesentersekretariatet det nødvendig å nå ulike relevante etater med enkel og praktisk kunnskap om menneskehandel. Etter søknad til Justisdepartementet fikk Krisesentersekretariatet midler til å realisere en brosjyre på norsk og engelsk. Heftet gir informasjon om hva menneskehandel er, hva man skal gjøre og ikke gjøre, og med en oversikt over kontaktpersoner og instanser. Brosjyren har fått navnet **”Veiviser til assistanse – for kvinner som er utsatt for menneskehandel”** og **”Guide to assisting – women who are victims of human trafficking”**. Begge utgavene ble trykket i 1000 eksemplarer, og ved en feiltakelse ved trykkeriet fikk vi 1000 ekstraintgaver av den norske utgaven. Vi har sendt ut brosjyrer til flere politidistrikt etter forespørsel og delt ut ved storbykonferanser, samt alle asylmottakene i Norge, alle krisesentrene og til flere offentlige og private leger og sykehus. I tillegg har vi delt ut brosjyren på konferanser og seminarer til flere land ved vår deltagelse på internasjonale konferanser i Estland, Litauen, Frankrike, Finland, Grønland og Danmark.

Kommentert statistikk for 2007

Vi vil innledningsvis gjøre oppmerksom på at tallene i statistikken hovedsakelig gjelder kvinner, men at vi i 2007 også har bistått to menn. Vi vil allikevel omtale personene i statistikken som kvinner om ikke annet blir presisert.

Telefonhenvendelser

ROSA nummeret: 22 33 11 60, er betjent 24 timer i døgnet. På dagtid viderekobles nummeret til ansattes mobiltelefoner ved arbeid utenfor kontoret og på møter. På kveldstid, natt, helger og helligdager er det Oslo krisesenter som betjener telefonen. Ettersom prosjektet og de ansatte er blitt kjent er det også registrert henvendelser direkte til de ansattes mobiltelefoner utenom ordinær arbeidstid.

Kommentarer:

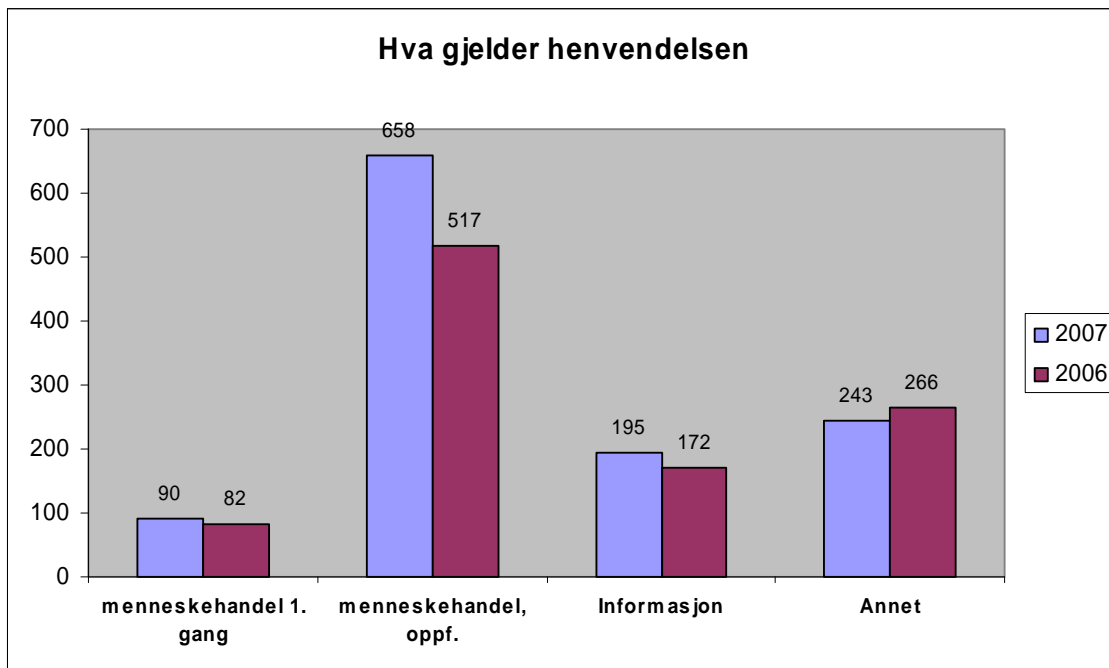
De største endringene i statistikken fra 2006 til 2007 over telefonhenvendelser til ROSA er nedgangen av henvendelser fra advokater, økningen av henvendelser av kvinner som ringer på egne vegne og frivillige organisasjoner. Når det gjelder de som er registrert under "På egne vegne", så er det flere som ringer flere ganger. Dette er viktig å presisere, for å unngå

forvirring i forholdet til antallet som ber om hjelp på egne vegne, og antallet registrerte på egne vegne under telefonhenvendelser til ROSA. De som ringer på egne vegne flere ganger har spørsmål i forbindelse med oppfølging av sine saker.

De fleste henvendelser kommer i 2007 også fra krisesentrene, og gjelder i hovedsak spørsmål og problemer relatert til økonomi og helserettigheter for kvinnene som bor på krisesentrene i regi av ROSA. Kategorien ”offentlige hjelpeinstanser” inneholder henvendelser fra sosialkontor, barnevern, flyktningetat i tillegg til sykehus, legevakt, allmennpraktikere etc.

Det er viktig å fremheve at det vil være en underrapportering av registrerte innkomne telefoner også i år. Årsakene til dette er at flere henvendelser går direkte til de to ansattes mobiltelefoner. Det gjelder spesielt henvendelser fra kvinnene selv, som ringer i forbindelse med små og store problemer i hverdagen. I tillegg er det flere samarbeidspartnere som har de ansattes mobilnumre og som ringer enten utenom arbeidstid.. Dette resulterer beklageligvis i at noen samtaler blir uteglemt i statistikken. Videre blir ikke telefoner som Oslo krisesenter mottar mellom 16.00 og 08.00 og i helger registrert, grunnet arbeidsmengden på krisesenteret. Statistikken gir allikevel et godt bilde av aktiviteten på telefonen.

Årsak til telefonhenvendelsen

Kommentarer:

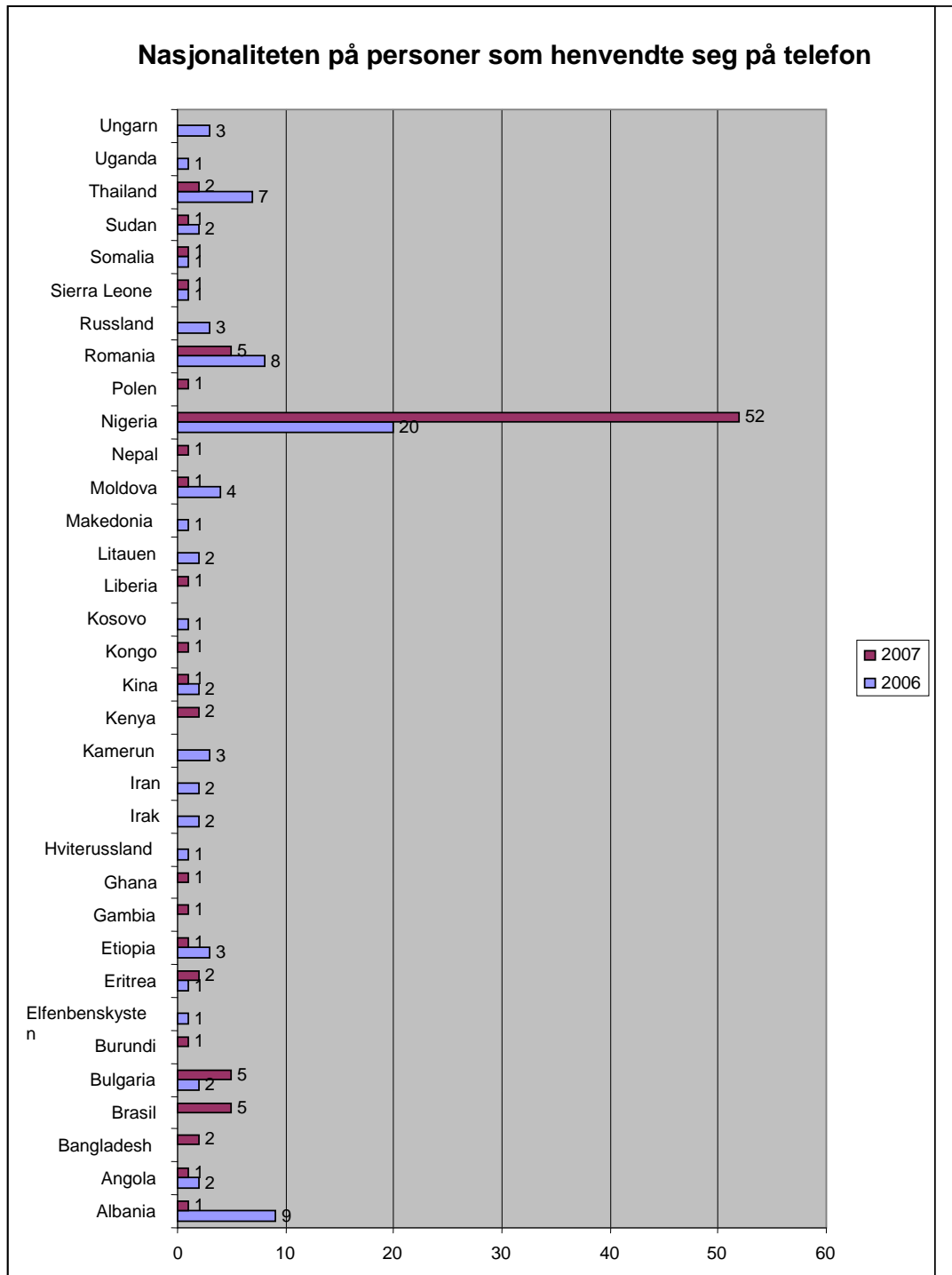
Kategorien ”menneskehandel 1.gang” er førstegangshenvendelser fra eller vedrørende personer som antas å være utsatt for menneskehandel. Kategorien ”menneskehandel oppf.” handler om henvendelser vedrørende personer som har vært i kontakt med ROSA tidligere, både de som mottar hjelp på et krisesenter og oppfølging av tidligere beboere.

De fleste henvendelser kommer som nevnt fra krisesentrene, og henvendelsene gjelder i hovedsak spørsmål og problemer relatert til rettigheter rundt økonomi og helse for kvinnene som bor på krisesentrene i regi av ROSA.

I 2007 kom det 90 førstegangshenvendelser av eller på vegne av personer som antas å være ofre for menneskehandel. Økningen i kategorien menneskehandel oppfølging, kan ses i sammenheng med en generell økning av kvinner som har mottatt hjelp. Videre ser vi at kvinner som tok i mot hjelp i 2005 og 2006 har fått endringer i oppholdsstatus, noe som medfører nye utfordringer og andre rettigheter. 195 henvendelser gjelder forespørsler om prosjektet, rettigheter og tilbud til kvinnene.

Kategorien ”Annet” er saker som berører annen type voldsproblematikk, spørsmål om opphold som ikke har med menneskehandel å gjøre, forespørsler om intervjuer, møter etc.

Registrert nasjonalitet på personer ved telefonhenvendelser

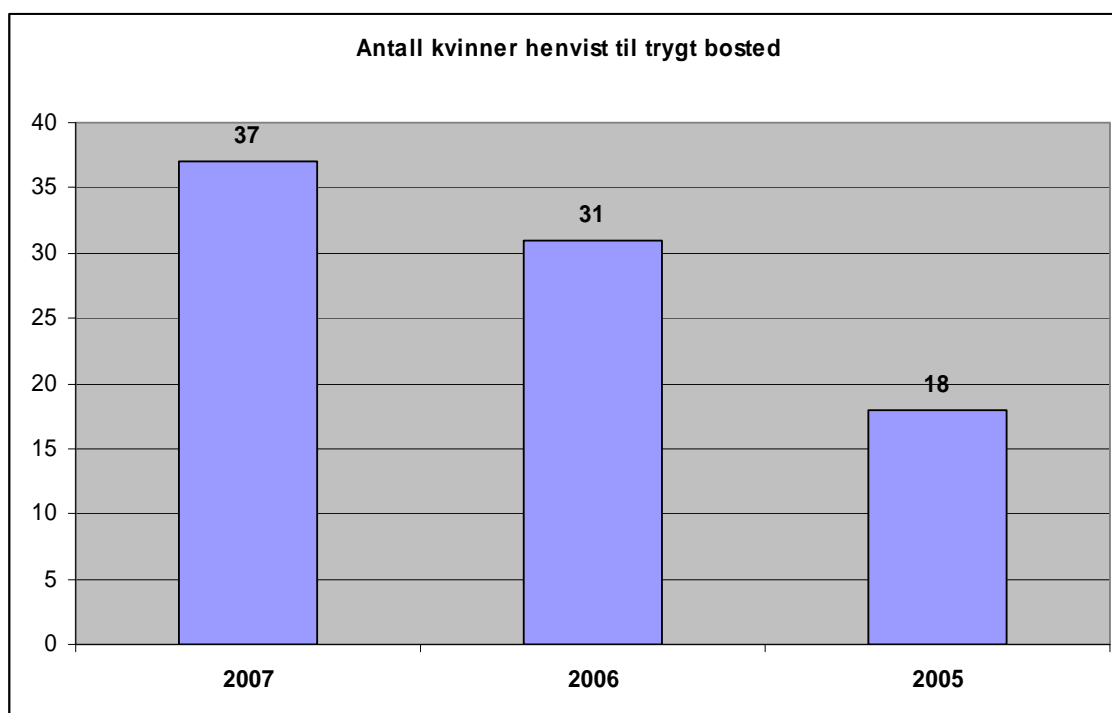

Kommentarer:

Det var totalt 90 førstegangstelefonhenvendelser vedrørende personer definert som mulig ofre for menneskehandel i 2007. Disse representerer til sammen 23 nasjonaliteter og tre verdensdeler. I 2007 som i 2006 er det nigeriansk opprinnelse som utgjør flest henvendelser

med 52 henvendelser. Til tross for at tallene for de fra Nigeria kan man notere seg at det samtidig har vært en endring i de andre nasjonalitetene. I 2007 fikk vi ingen henvendelser vedrørende personer fra Russland, Hviterussland, Ungarn, Litauen, Kosovo, Makedonia, Iran, Irak, Elfenbenskysten, Uganda og Kamerun. Nye nasjonaliteter som henvendte seg i 2007 er: Bangladesh, Nepal, Polen, Brasil, Burundi, Kongo, Ghana, Gambia, Kenya og Liberia. Det er ikke mulig å si noe om årsakene til denne endringen i nasjonaliteter, og antallet er ikke stort nok til at vi kan si at det er et mønster.

Antall kvinner henvist til trygt bosted

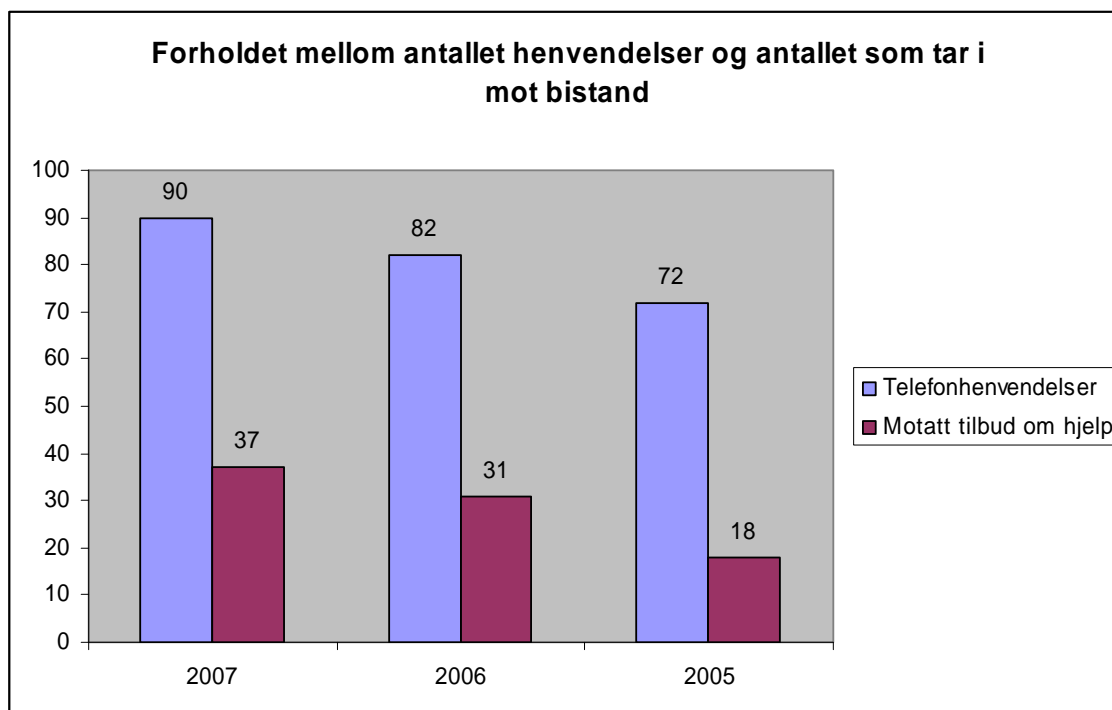

Kommentarer:

Hvis vi sammenligner antall kvinner som har tatt i mot bistand på trygt bosted i løpet av prosjektperioden 2005 til 2007 ser vi at det er en gradvis økning av kvinner som tar i mot hjelp fra 18 kvinner i 2005 til 35 kvinner i 2007. Økningen kan skyldes at ROSA prosjektet har blitt mer kjent i de ulike etatene som kommer i kontakt med mulige ofre for menneskehandel, og at kunnskapen har økt om tematikken generelt. ROSA har vektlagt og derfor prioritert arbeidet med å informere om prosjektet og problematikken, både i Norge og utlandet. I arbeidet med å informere om prosjektet, opplever vi at det å kunne vise til at ROSA

er et tiltak i regjeringens handlingsplan gir prosjektet større troverdighet og oppmerksomhet. Media har også vært en viktig aktør i arbeidet med synliggjøringen av ROSA som et nasjonalt hjelpetilbud for kvinner utsatt for menneskehandel i prostitusjonen.

Forholdet mellom antall henvendelser og mottatt tilbud om trygt bosted

Kommentarer:

Antallet henvendelser fra 2005 til 2007 har økt, og tilsvarende har antallet som har tatt i mot hjelp også økt. Oversetter vi tallene til prosentandeler finner vi at det har vært en økning i andelen som tar i mot hjelp i forhold til henvendelser:

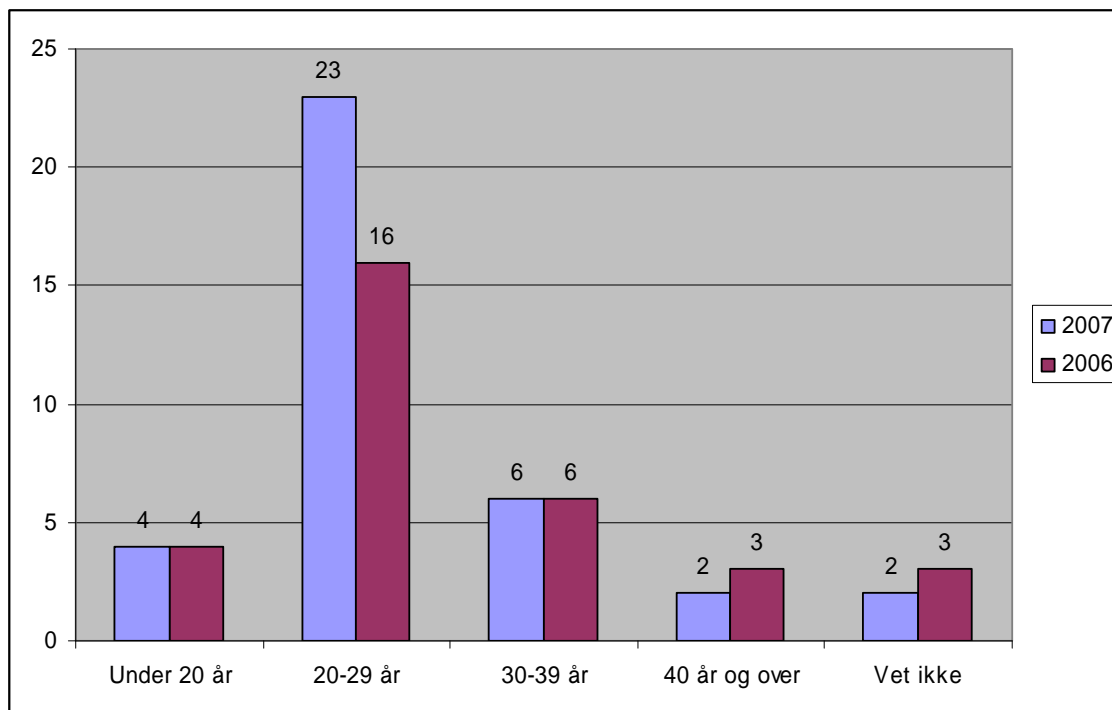
I 2005 var det 25 % av henvendelsene som tok i mot hjelp, i 2006 økte det til 37,8 % og i 2007 var det 38,9 % av henvendelsene som tok i mot hjelp. Økningen av andelen som tar i mot hjelp er positivt, da det ofte er spørsmål om hvorfor flere ikke tar i mot hjelp.

Årsakene til at kvinner ikke tar i mot hjelp

Årsakene til at kvinnene ikke tar i mot hjelp er mange. Vår erfaring viser at årsakene til at kvinnene ikke valgte å ta i mot tilbudet om hjelp og et trygt oppholdssted, på tross av sin uholdbare situasjon, må ses i sammenheng med frykt, trusler og manglende tro på en annen fremtid og ønsket om å bo i Oslo. Det kan også skyldes økonomi og generell usikkerhet knyttet til det å ta i mot refleksjonsperioden, søke asyl og det å eventuelt anmelde de som truer seg og familien. Den hyppigste årsaken er engstelse for familie/nærstående personer i hjemlandet. Mange av kvinnene hadde små barn i hjemlandet, og så derfor ingen muligheter for å bryte ut på grunn av bekymring for represalier mot familien fra organisatorene bak menneskehandelen.

Våre erfaringer ser vi også gjelder i andre land. Forsker Anette Brunovski ved Fafo har intervjuet kvinner i de baltiske land, for å undersøke hvorfor kvinner utsatt for menneskehandel *ikke* tar i mot hjelp. Hun påpeker i sin rapport "Leaving the past behind? When victims of trafficking decline assistance", at det er tre viktige faktorer som spiller inn når vi skal forstå hvorfor ofre for menneskehandel ikke tar i mot hjelp. Tillitsbygging mellom den som tilbyr hjelp og den tar i mot hjelp er vesentlig, det andre er faktorer som hindrer kvinnene i å ta i mot hjelp, og tilslutt faktorer som gjør at kvinnene ikke vil ta i mot hjelp.

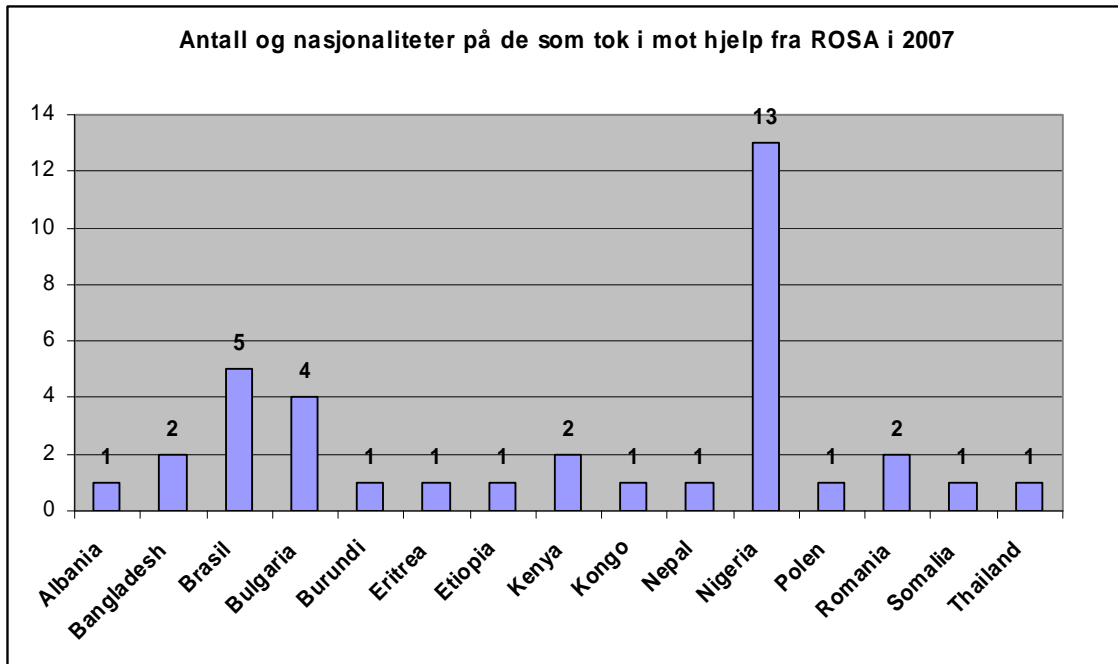
Alder på kvinnene som tok i mot bistand

Kommentarer:

Kvinner i alderen 20 til 29 år er fortsatt den desidert største aldersgruppen som tar i mot hjelp. I 2007 oppga den yngste å være 18 år og den eldste 44 år. Når det gjelder alder er dette statistikk som også er forbundet med en viss usikkerhet da mange av kvinnene har falske papirer eller ingen papirer. Har ROSA mistanke om at personens alder er under 18 år selv om papirene sier noe annet, er det anledning til å kontakte HVISK prosjektet i Redd Barna som tar seg av mindreårige utsatt for menneskehandel.

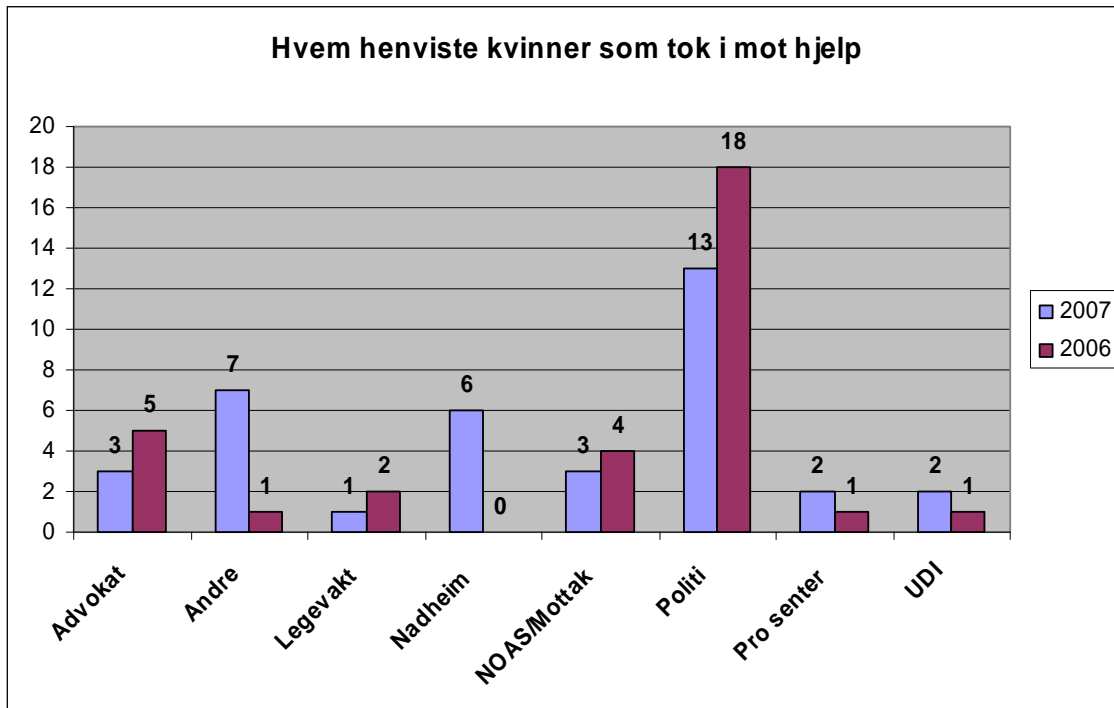
Nasjonalitet på kvinner som har fått bistand

Kommentarer:

Av kvinner som fikk opphold på trygt bosted i 2007 er det økning av antallet kvinner med nigeriansk opprinnelse fra 7 i 2006 til 13 i 2007. Nasjonalitetene til kvinner som tar i mot hjelp er fortsatt spredt over mange land. I 2007 kom det kvinner fra 6 land som ikke tidligere har vært registrert i ROSA: Nepal, Kenya, Brasil, Burundi, Kongo og Bangladesh. Totalt siden oppstarten av prosjektet 1. januar 2005 har ROSA gitt bistand til 84 kvinner fra 30 ulike land.

Hvem henviste kvinnene

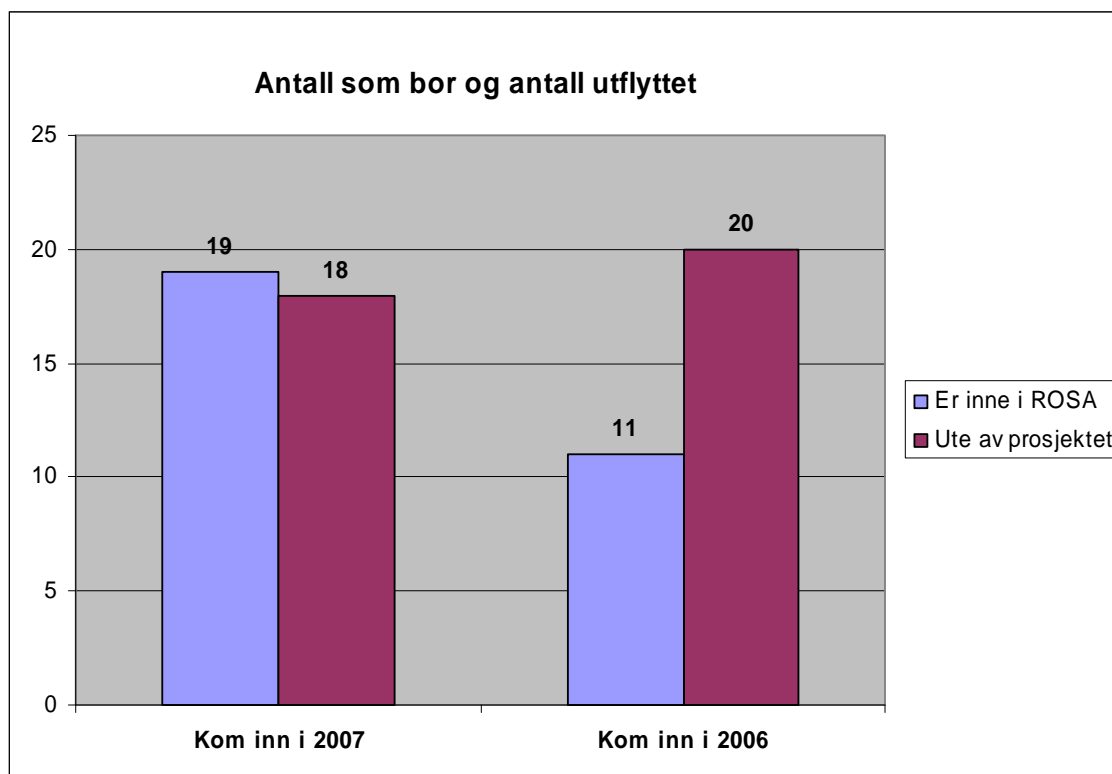
Kommentarer:

Hvis vi sammenligner henvisningsinstans fra 2006 ser vi at det har vært en mindre nedgang i henvisninger fra politiet i 2007. 13 kvinner har blitt henvist til ROSA av politiet i Oslo, Bergen og Trondheim. Kun 1 kvinne som har fått bistand på trygt bosted har ringt på vegne av seg selv. Antallet kvinner henvist av prostitusjonsgruppene, de som jobber ute på gatene og på innemarkedet, viser en betydelig økning. Til sammen har de henvist 8 av kvinnene som har bedt om hjelp. Dette samarbeidet er en viktig og positiv utvikling for de som tar i mot hjelp, da det er et ledd i arbeidet med å tilby ofrene en helhetlig bistandskjede. Dette er som kjent ønsket i henhold til Palermoprotokollens artikkel 6.

Med tanke på informasjonsarbeidet ROSA også utøver, så har det vært spesielt nyttig å vite at 7 av henvisningene fra helsevesen, mottak og UDI kan knyttes direkte til personer som har lest ROSA sin brosjyre **”Veiviser til assistanse- for kvinner som er utsatt for menneskehandel”**.

Under kategorien ”Andre” skjuler det seg privatpersoner og kristne menigheter.

Antallet i ROSA prosjektet per 31.12.2007

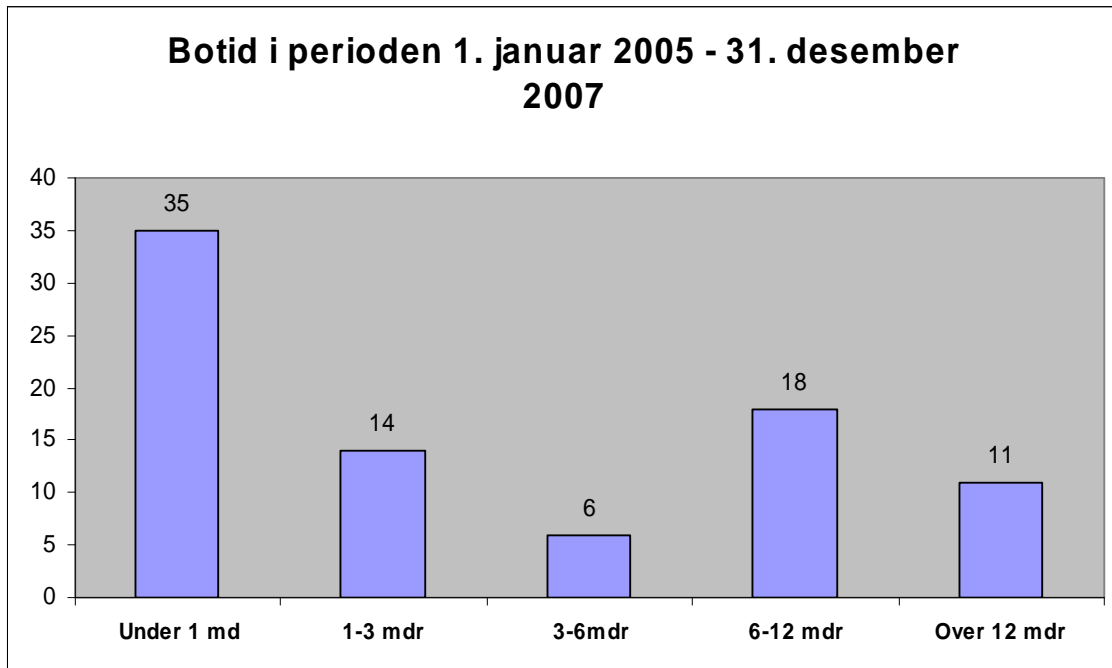
Kommentarer:

Totalt er det per 31.12.2007 er det 30 kvinner som bor i regi av ROSA.

Av de 37 som tok i mot bistand i 2007 er 18 ute av prosjektet ved utgangen av året.

Av de 31 som tok i mot hjelp i 2006 er 11 fortsatt bosatt i regi av ROSA. Årsakene til at flere er ute av prosjektet er mange. Vi kan nevne innvilget opphold, overflyttet til psykiatrisk sykehus eller mottak, frivillig retur, annet botilbud og noen forsvinner fra bostedet.

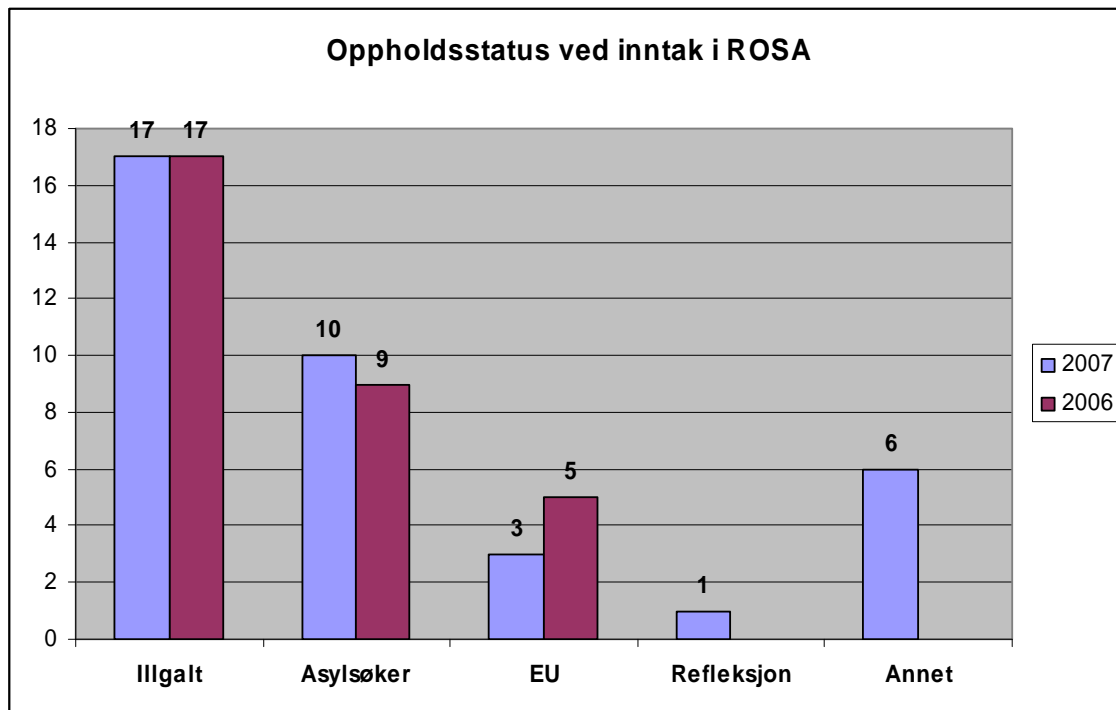
Botid for hele prosjektperioden

Kommentarer:

Siden oppstart 2005 har ROSA bistått 84 personer med et trygt oppholdssted. Botiden blant de som har tatt i mot hjelp fordeler seg som vist over. Det vi erfarer er at de fleste bor under 1 måned før de forsvinner ut av prosjektet igjen, og at den nest største gruppen bor mellom 6 og 12 måneder. Det som er mest bekymringsfullt er at så mange som 11 personer har bodd over 12 måneder på et krisesenter.

Oppholdsstatus ved inntak

Kommentarer:

Illegalt opphold i Norge betyr at kvinnene enten ikke har papirer i det hele tatt, eller at papirene er falske, eller at de har søkt asyl i et annet europeisk land eller har oppholdstillatelse i et annet europeisk land som ikke er gyldig i Norge. ROSA bistår kvinnene som ønsker hjelp og har illegalt opphold raskt med advokat, for å tilby den juridiske veiledningen de har krav på¹.

16 kvinner hadde illegalt opphold i Norge når de tok i mot hjelp fra ROSA. Dette representerer en liten nedgang fra året før. Etter inntak i ROSA har 14 personer med illegalt opphold søkt refleksjonsperiode. Oversikten viser at det er en liten økning av asylsøkere og av gruppen "annet". Gruppen "annet" innebærer at kvinnene allerede har legalt opphold i Norge.

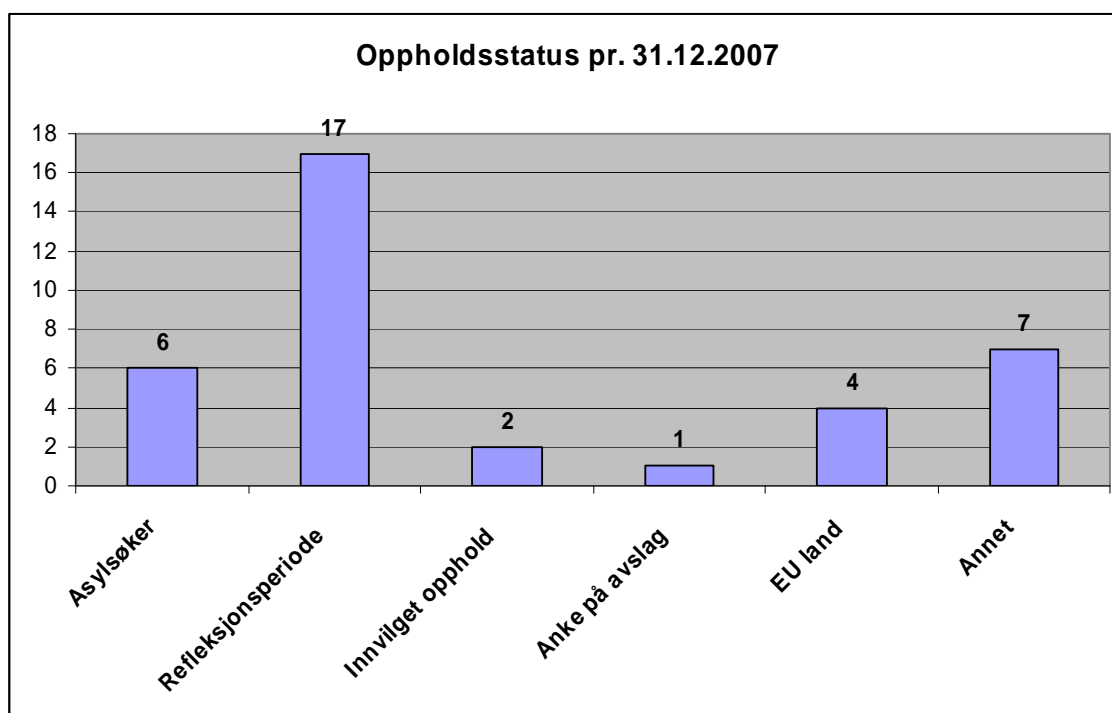
Typisk for en større andel av kvinnene med illegalt opphold er at de blir identifisert av politiet enten på gata eller i leiligheter. Ved slike tilfeller vil disse bli tatt til videre politiavhør, hvor

¹ Fra 1.januar 2007 har alle personer som antas å være ofre for menneskehandel krav på 5 timers juridisk veiledning av advokat for å vurdere sin situasjon og mulig anmeldelse.

politiet ofte finner at kvinnene forteller historier som viser at kvinnene mulig er utsatt for menneskehandel. Politiet kontakter deretter ROSA for å ha en videre samtale med kvinnene.

Det er vanskelig å si noe om årsakene til at oppholdsstatus er svakt forskjellig fra 2006, og kan skyldes tilfeldige variasjoner i gruppen ROSA møter. ROSA vet og av erfaring at om de blir stoppet av politiet og ikke har legale papirer, så vil mange si at de søker asyl, for det er begrepet de kjenner til.

Oppholdsstatus etter inntak

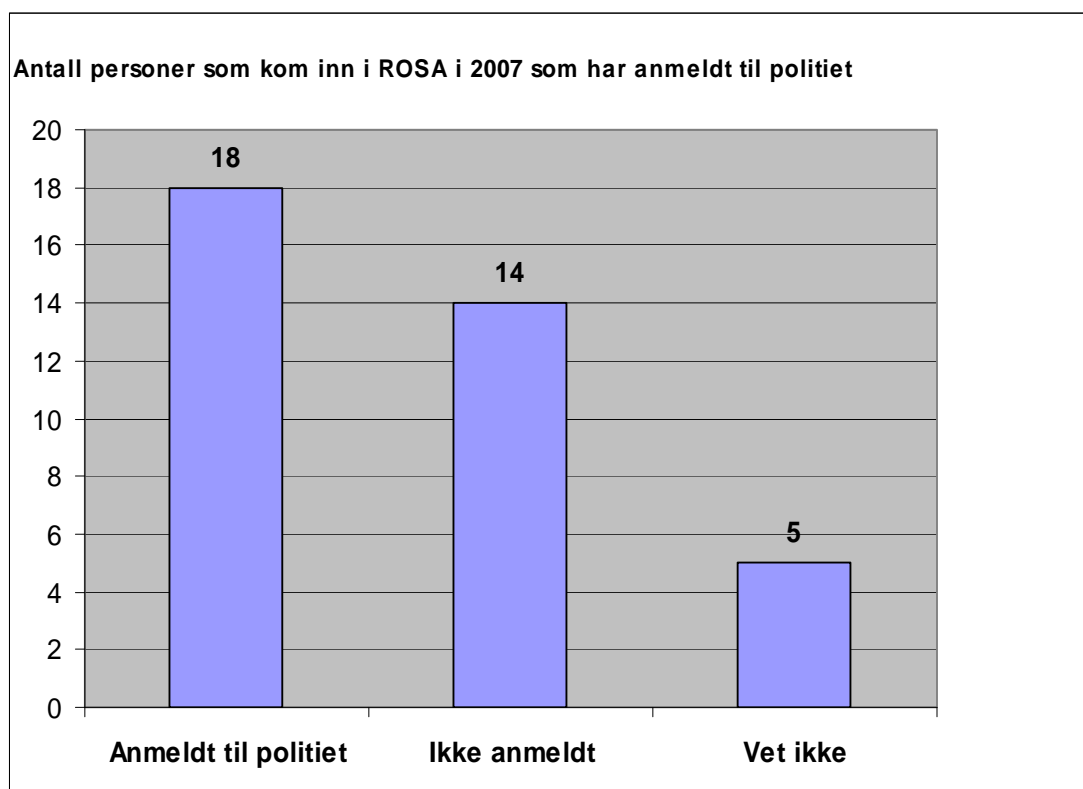

Kommentarer:

Det er en høy andel med illegalt opphold som søker om refleksjon, andre som søker om refleksjon er asylanter som etter samtale med advokat trekker asylsøknaden. Tallene viser oppholdsstatus etter inntak i ROSA i 2007.

Antall anmeldelser til politiet

ROSA blir ofte spurt om mange av kvinnene anmelder forholdene de er utsatt for til politiet, og hva som skjer med sakene. Vi har ikke tidligere registrert hvor mange som anmelder til politiet, derfor har vi ingen sammenlignende tall. Figuren under viser derfor kun antallet personer som anmeldte av de 37 som tok i mot hjelp i 2007.

Kommentarer:

Vi ser at av de 37 som mottok hjelp i 2007 så anmeldte cirka halvparten forholdet til politiet. Årsaken til at 14 ikke har anmeldt kan ses i sammenheng med figuren over som viser oppholdsstatus for de 37 som kom inn i ROSA i 2007. 17 kvinner har innvilget refleksjonsperiode, som er ment å gi 6 måneder lovlig opphold mens en reflekterer over hvorvidt en ønsker å anmelde eller ikke. Det er mulig at anmeldelsestallene for 2008 vil høyere da refleksjonsperioden på 6 måneder da vil være utgått. Vet ikke kategorien beskriver kvinner som er forsvunnet.

Samtaler på kontoret

ROSA prosjektets mandat er å betjene den døgnåpne informasjonstelefonen, informere om tilbudet, samt koordinere bistand og beskyttelse for kvinner utsatt for menneskehandel. Det å koordinere hjelp innebærer i all hovedsak, etter innledende samtale med kvinnen selv, arbeid gjennom telefon og eksterne møter. ROSA skal ikke drive oppsøkende virksomhet blant de som selger sex på gata eller inne i leiligheter slik Nadheim eller Pro-senteret gjør. ROSA skal heller ikke bistå de enkelte kvinnene i den praktiske hverdagen slik krisesenter gjør.

Deres primære ønske var å snakke med noen om sin situasjon og få informasjon om hva ROSA kan gjøre for å hjelpe de ut av sin situasjon. Felles for alle er at de beskriver et tøft liv i prostitusjonen, som de av ulike årsaker ikke kommer ut av. Alle ønsker ber de om hjelp til hjelp til å komme seg ut og om en "ekte" jobb. De er ofte slitne, redde og opplever sin situasjon som helt håpløs. Flere forteller om grov vold, voldtekter, trusler, umenneskelige boforhold og et generelt hardt liv. De frykter for hva som kan skje med familien om de tar i mot hjelp. Noen forteller også at de føler et press fra familien som er fattige og forventer at de sender penger hjem. Spørsmål som berører økonomi er derfor noe de fleste er opptatt av. De spør om muligheten til å få en jobb i Norge, slik at de kan betale tilbake gjeld til bakmenn uten å måtte prostituere seg. Andre spør om ekteskap med en norsk kunde vil sikre dem lovlig opphold i Norge.

Retur

ROSA informerer kvinner som ber om hjelp om muligheten for å returnere trygt til hjemlandet ved å fortelle om avtalen mellom International organization for migration (IOM) og UD. Vi har ikke hatt anledning til å benytte dette tilbudet til kvinnene, da ROSA siden oppstart i 2005 enda ikke har samtalet med kvinner som ønsker å returnere til hjemlandet på tidspunktet samtalen har funnet sted.

Det er like mange årsaker som kvinner til at de ikke ønsker å returnere, men felles for kvinnene uansett nasjonalitet, er at de sier at vi ikke forstår hvordan det er der hun kommer fra. De beskriver korrump politit, voldelige bakmenn, fattigdom og hvordan samfunnet behandler kvinner.

Vi ser at det ligger store utfordringer foran oss når det gjelder regjeringens ønske, uttrykt i handlingsplanen, om å sikre kvinnene en verdig og trygg retur til hjemlandet.

Helse

Utgifter

ROSA bruker fortsatt en stor del av kapasiteten til å skaffe til veie løsninger i forbindelse med utgifter relatert til kvinnenes behov for helsetjenester.

Mange av kvinnene utsatt for menneskehandel har ofte mange, og store fysiske og psykiske skader og derav behov for kostnadskrevenne helsetjenester. Det vi erfarer er at hvem som til enhver tid betaler for helsetjenestene avhenger av kvinnens oppholdsstatus i Norge. Hvilke behov de har for helsetjenester og omfanget varierer med skadeomfanget av krenkelsene de er utsatt for. Kvinnene har varierende behov, men behovet for tannhelsetjenester synes å gjelde mange av kvinnene.

Det er fortsatt problematisk at kvinner som får D-nummeret og tilgang til fastlege får et økonomisk problem, da kvinner utsatt for menneskehandel, som nevnt tidligere har behov for å konsultere lege relativt hyppig. Dette har sammenheng med at egenandelen for asylsøkende kvinner utsatt for menneskehandel er satt til 2000 kroner for helsetjenester. Midlene kvinnene mottar fra UDI er ment å skulle dekke mat og andre basis artikler til livsopphold, og de får derfor store problemer med å betale for legekonsultasjoner og medisiner inntil egenandelsgrensen er nådd. Ofte har kvinnene behov for dyr spesialisthelsetjeneste og medisiner. ROSA har betalt for kvinnene som ikke har midler til å betale legetjenesten og medisiner med ekstramidler fra Sosial og helsedirektoratet.

Dette er ekstramidler ROSA fikk tildelt etter søknad i 2007 fra Sosial og helsedirektoratet for å dekke opp for utgifter som berører helse, livsopphold, norskkurs og andre sosiale tiltak.